GECOÖRDINEERDE VERSIE

COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST NR. 149 VAN 26 JANUARI 2021 BETREFFENDE AANBEVOLEN OF VERPLICHT TELEWERK OMWILLE VAN DE CORONACRISIS, GEWIJZIGD DOOR DE COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST NR. 149/2 VAN 7 DECEMBER 2021

Gelet op de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités;

Gelet op de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten en in het bijzonder Titel I, hoofdstuk II, artikelen 16 tot 25;

Gelet op de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 85 van 9 november 2005 betreffende het telewerk, gewijzigd door de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 85 bis van 27 februari 2008;

Gelet op de wet van 5 maart 2017 betreffende werkbaar en wendbaar werk, Titel 2 – Hoofdstuk 2, afdeling 2, artikelen 22 tot 28;

Gelet op de wet van 26 maart 2018 betreffende de versterking van de economische groei en de sociale cohesie, Titel 2 – Hoofdstuk 2, afdeling 2, artikelen 15 tot 17;

Gelet op de sinds maart 2020 aangenomen ministeriële besluiten houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken, die telewerk verplicht hebben gemaakt of telewerk aanbevelen in het raam van de maatregelen om de opmars van het coronavirus tegen te gaan;

Overwegende de uitzonderlijke situatie waarmee België in het algemeen en de arbeidswereld in het bijzonder te maken krijgen met het oog op de strijd tegen de verspreiding van de covid-19-ziekte sinds 1 maart 2020;

Overwegende het evolutieve karakter van de situatie in verband met het Covid-19-coronavirus;

Hebben de volgende interprofessionele organisaties van werkgevers en werknemers ...

op 26 januari 2021 in de Nationale Arbeidsraad de volgende collectieve arbeidsovereenkomst gesloten.

HOOFDSTUK I - TOEPASSINGSGEBIED

Artikel 1

Deze collectieve arbeidsovereenkomst is van toepassing op de werknemers en de werkgevers die ze tewerkstellen.

Artikel 2

Deze overeenkomst is van toepassing op het telewerk dat de overheidsinstanties verplicht gemaakt of aanbevolen hebben in het raam van de maatregelen om de opmars van het coronavirus tegen te gaan.

Artikel 3

Deze overeenkomst is van toepassing op ondernemingen die op datum van 1 januari 2021 geen regeling van telewerk hebben uitgewerkt zoals voorzien door de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 85 van 9 november 2005 inzake telewerk of occasioneel telewerk zoals voorzien door de wet van 5 maart 2017 betreffende werkbaar en wendbaar werk.

Deze overeenkomst is niet van toepassing op bestaande akkoorden in ondernemingen. Onder bestaande akkoorden wordt verstaan:

- de collectieve arbeidsovereenkomsten, of de individuele akkoorden, of de telewerkpolicies die zijn opgesteld met inachtneming van de regels van het sociaal overleg binnen de ondernemingen

  en die

- in de ondernemingen gesloten of aangenomen zijn vóór de datum van 1 januari 2021.

Commentaar

Deze overeenkomst is een suppletieve collectieve arbeidsovereenkomst.

Bestaande akkoorden blijven toepasselijk in situaties waarin de overheid telewerk sterk aanbeveelt of verplicht in het kader van de maatregelen ter bestrijding van het coronavirus.

Deze overeenkomst verhindert niet om, binnen de ondernemingen, een instrument van onbepaalde duur uit te werken, bijvoorbeeld met het oog op het structureel telewerk in het kader van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 85 van 9 november 2005 betreffende het telewerk.

Artikel 4

De nadere regels voor de toepassing van de principes van deze overeenkomst kunnen verduidelijkt worden in collectieve arbeidsovereenkomsten die op het niveau van de ondernemingen worden gesloten of door een wijziging van het arbeidsreglement of door individuele akkoorden of meegedeelde telewerkpolicies die zijn opgesteld met inachtneming van de regels van het sociaal overleg binnen de ondernemingen, voor de wettelijke en conventionele bevoegdheden van de bevoegde instanties, of bij ontstentenis van zulke instanties, met de werknemers, om op een adequate manier rekening te houden met de bijzondere voorwaarden die op de ondernemingen van toepassing zijn.

Commentaar

De vermelde individuele afspraken of telewerkpolicies moeten op een flexibele manier tot stand kunnen komen en worden uitdrukkelijk gecommuniceerd, bijvoorbeeld via intranet, via e-mail of via digitale vergadering. Er moet voor alle betrokken partijen voor rechtszekerheid worden gezorgd.

HOOFDSTUK II - DRAAGWIJDTE EN VOORWERP

Artikel 5

Deze overeenkomst is bedoeld om voor het telewerk zoals beoogd in artikel 2 van deze overeenkomst, tegelijk te voorzien in:

- principes en een referentiekader ter verduidelijking van bepaalde punten binnen de ondernemingen via afspraken, overeenkomstig hoofdstuk III van deze overeenkomst, om de rechtszekerheid te vrijwaren voor elk van de partijen, alsook het goede verloop van het telewerk dat de overheidsinstanties tijdens de Covid-19-gezondheidscrisis verplicht gemaakt of aanbevolen hebben;

- het beleid voor welzijn op het werk dat specifiek samenhangt met telewerk. Hoofdstuk IV is een beknopte samenvatting van de bestaande wettelijke bepalingen inzake welzijn op het werk, bevat specifieke elementen en dient als hulp en leidraad voor de ondernemingen die deze overeenkomst toepassen.

HOOFDSTUK III - PRINCIPES EN REFERENTIEKADER

Artikel 6

§ 1. De telewerker geniet dezelfde rechten en plichten inzake arbeidsvoorwaarden dan die die worden toegepast wanneer hij op de bedrijfslocatie van de werkgever werkt.

§ 2. In het raam van deze overeenkomst en overeenkomstig de afspraken vermeld in de artikelen 7 en volgende, wordt de telewerker desgevallend onder meer geïnformeerd over de specifieke arbeidsvoorwaarden ter aanvulling of afwijking van de arbeidsvoorwaarden die worden toegepast wanneer hij op de bedrijfslocatie van de werkgever werkt.

Artikel 7

Voor elke telewerker moeten volgens de nadere regels in artikel 4 afspraken gemaakt worden over:

- de terbeschikkingstelling door de werkgever van de voor het telewerk benodigde apparatuur en technische ondersteuning, bijvoorbeeld de terbeschikkingstelling van een draagbare computer;

- in geval van gebruik van de eigen apparatuur van de telewerker, de vergoeding of betaling door de werkgever van kosten inzake installatie van relevante informaticaprogramma's, gebruiks-, werkings-, onderhouds- en afschrijvingskosten;

- de bijkomende verbindingskosten.

Die afspraken houden rekening met het globalere kader van het geheel van kosten of compensaties die tijdens de coronavirus-gezondheidscrisis door de werkgever aan de telewerker worden betaald.

Artikel 8

§ 1. Binnen het kader van de in de onderneming geldende arbeidsduur organiseert de telewerker zelf zijn werk.

§ 2. Indien nodig worden de nadere regels voor de uurroosters gespecifieerd zoals bepaald in artikel 11 van deze overeenkomst.

§ 3. De werkbelasting en prestatienormen van de telewerker zijn dezelfde als die die worden toegepast wanneer hij op de bedrijfslocatie van de werkgever werkt.

Artikel 9

§ 1. De werkgever heeft de mogelijkheid om op gepaste en proportionele wijze controle uit te oefenen op de resultaten en/of de uitvoering van het werk.

De telewerker wordt geïnformeerd over de manier waarop die controle desgevallend gebeurt.

§ 2. De controle gebeurt met inachtneming van de persoonlijke levenssfeer van de telewerker en de ter zake geldende wetgeving, met inbegrip van de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming).

§ 3. De bescherming van de gegevens van de onderneming die door de telewerker voor professionele doeleinden worden gebruikt en verwerkt, moet gewaarborgd zijn.

De werkgever informeert de telewerker omtrent de regels van de onderneming inzake de bescherming van gegevens en in het bijzonder omtrent de beperkingen en sancties ten aanzien van het gebruik van IT-apparatuur en -tools.

Commentaar

Wat betreft de paragrafen 1 en 2 van dit artikel gaat het er voor de werkgever niet om om een voortdurende controle uit te voeren, maar om de mogelijkheid die hij heeft om op gepaste en proportionele wijze te kunnen nagaan of de in het raam van telewerk uit te voeren werkzaamheden daadwerkelijk en correct werden verricht.

Wat paragraaf 2 van dit artikel betreft, bedoelt de geldende wetgeving betreffende de bescherming van het privéleven van de telewerker met name:

- de twee wetten ter omkadering van de uitvoering van de algemene verordening gegevensbescherming, namelijk de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens en de wet van 10 september 2018 tot oprichting van het informatieveiligheidscomité en tot wijziging van diverse wetten betreffende de uitvoering van verordening (EU) 2016/679 van 27 april 2016 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG;

- de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 81 van 26 april 2002 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de werknemers ten opzichte van de controle op de elektronische onlinecommunicatiegegevens.

Artikel 10

§ 1. De telewerkers hebben dezelfde collectieve rechten als wanneer ze op de bedrijfslocatie van de werkgever werken.

§ 2. In het bijzonder hebben ze het recht te communiceren met de werknemersvertegenwoordigers en vice versa.

De werknemersvertegenwoordigers moeten de nodige faciliteiten krijgen om effectief met de telewerkers te communiceren, en met name uitrustingen en (digitale) tools om hun verplichtingen te kunnen vervullen.

Commentaar

Het Europees kaderakkoord van 23 juni 2020 van de Europese sociale partners over digitalisering betreft onder meer de communicatie van de telewerkers met de werknemersvertegenwoordigers en vice versa en beoogt bijvoorbeeld het voorzien van digitale mededelingenborden.

Artikel 11

Voor iedere telewerker worden de volgende elementen besproken en in de mate van het mogelijke en volgens de modaliteiten voorzien in artikel 4, afspraken gemaakt over de volgende elementen:

§ 1. de nadere regels voor de uurroosters indien nodig. Bij ontstentenis van specifieke andersluidende afspraken volgt de telewerker in principe de uurroosters die hij zou hebben moeten naleven in de onderneming rekening houdende met artikel 8, §1 van deze overeenkomst en § 3 van deze bepaling;

§ 2. de nadere regels voor de controle op de te behalen resultaten en/of de beoordelingscriteria;

§ 3. de bereikbaarheid en onbereikbaarheid van de telewerker die bestaan uit de ogenblikken waarop of de periodes tijdens welke de telewerker te bereiken moet zijn of niet te bereiken is, tijdens de in de onderneming geldende arbeidsduur en overeenkomstig artikel 8, § 1 van deze overeenkomst en § 1 van deze bepaling meer bepaald om rekening te houden met de afstemming telewerk en privéleven. De middelen om de telewerker te bereiken, kunnen gepreciseerd worden.

Commentaar

Wat betreft de paragrafen 2 en 3 van deze bepaling kan in de afspraken rekening gehouden worden met de bijzonderheid van de uitvoering van het werk in een privé-omgeving. Er kan bijvoorbeeld voorzien worden in contacten op welbepaalde ogenblikken.

HOOFDSTUK IV - BELEID VOOR WELZIJN OP HET WERK SPECIFIEK IN VERBAND MET TELEWERK

Artikel 12

§ 1. De telewerkers worden geïnformeerd over het beleid van de onderneming inzake welzijn op het werk specifiek in verband met telewerk dat is uitgewerkt met inachtneming van het sociaal overleg binnen het comité voor preventie en bescherming op het werk van de onderneming voor de wettelijke bevoegdheden die het toekomt, of bij ontstentenis van een comité voor preventie en bescherming op het werk, met de vakbondsafvaardiging, of bij ontstentenis van een comité voor preventie en bescherming op het werk en vakbondsafvaardiging, met de werknemers.

De telewerkers krijgen van de werkgever meer bepaald informatie en richtlijnen over de preventiemaatregelen, in het bijzonder over de inrichting van de werkpost, het goede gebruik van de beeldschermen en de beschikbare ondersteuning op het vlak van techniek en informatica. Die informatie, richtlijnen en preventiemaatregelen zijn gebaseerd op een multidisciplinaire risicoanalyse.

§ 2. De risicoanalyse houdt ook rekening met de psychosociale dimensie en met de gezondheidsaspecten eigen aan telewerk, inclusief de mogelijkheid van een informele of formele psychosociale interventie en de mogelijkheid tot spontane raadpleging van de preventieadviseur-arbeidsarts.

Artikel 13

De telewerkers worden geïnformeerd over de namen en contactgegevens en de ondersteuning geboden door de direct leidinggevende, de preventieadviseurs bevoegd voor arbeidsveiligheid, arbeidsgeneeskunde en psychosociale aspecten van de interne of externe preventiedienst, en desgevallend van de vertrouwensperso(o)n(en).

Artikel 14

De telewerkers kunnen de in artikel 13 van deze overeenkomst bedoelde personen op de gepaste manieren contacteren.

Waar nodig kunnen aanpassingen aan de werkpost voorgesteld worden conform de procedure voorzien in de Codex welzijn op het werk.

Commentaar

De in het eerste lid van deze bepaling bedoelde gepaste manieren zijn bijvoorbeeld het versturen van foto's of videoconferenties. Gelet op de gezondheidssituatie zijn de inspectiebezoeken van de preventiediensten immers niet gepast.

Artikel 15

De werkgever neemt passende maatregelen om de verbondenheid van de telewerkers met de collega's en met de onderneming te behouden en isolatie te voorkomen. Daarbij besteedt hij bijzondere aandacht aan kwetsbare telewerkers. De werkgever kan onder andere goed georganiseerde en beperkte terugkeermomenten inplannen met respect voor de sanitaire voorschriften.

Commentaar

Voor de toepassing van deze overeenkomst worden met "kwetsbare telewerkers" de telewerkers bedoeld die bijvoorbeeld door hun persoonlijke situatie, gezins- en/of huisvestingssituatie tijdens het telewerk met bijkomende spanningen te maken hebben.

Artikel 16

De hiërarchische lijn en de telewerkers krijgen informatie en, indien nodig, een gepaste opleiding over de modaliteiten en specificiteiten van telewerk.

HOOFDSTUK V - DUUR

Artikel 17

Deze collectieve arbeidsovereenkomst is gesloten voor bepaalde tijd.

Ze treedt buiten werking op [31 maart 2022][1].

Overeenkomstig artikel 14 van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, wat de ondertekening van deze collectieve arbeidsovereenkomst betreft, worden de handtekeningen van de personen die ze sluiten in naam van de werknemersorganisaties enerzijds en in naam van de werkgeversorganisaties anderzijds, vervangen door de notulen van de vergadering die zijn goedgekeurd door de leden en ondertekend door de voorzitter en de secretaris.

Gedaan te Brussel, op zesentwintig januari tweeduizend eenentwintig.

***

Gelet op artikel 28 van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, vraagt de Nationale Arbeidsraad dat deze overeenkomst bij koninklijk besluit algemeen verbindend wordt verklaard.

***

Inwerkingtreding van de collectieve arbeidsovereenkomst tot wijziging van de cao nr. 149 :

- cao nr. 149/2 : 1 januari 2022

[1] Aldus gewijzigd door collectieve arbeidsovereenkomst nr. 149/2 van 7 december 2021.